Gemeente Ameland

Aan de gemeenteraad

Portefeuillehouder	Team	Bijlage	Datum	Onderwerp
Piet IJnsen	Beheer en Onderhoud	1	02 augustus 2022	Aankondiging ontbinding Gazprom energiecontract i.v.m. aangescherpt Europees sanctiebeleid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ter informatie in deze brief een aankondiging ten aanzien van de ontbinding van het Gazprom energiecontract. Dit in verband met het aangescherpt Europees sanctiebeleid tegen Rusland. Zeer recent is duidelijk dat het ontbinden van het Gazprom contract per 10 oktober van dit jaar onvermijdelijk is. Middels deze brief informeren wij u over de consequenties en de ingezette koers voor een alternatief gascontract.

Aanvullend op deze brief ontvangt u ter kennisgeving een inhoudelijke memo ten aanzien van dit onderwerp vanuit de algemene ledenvergadering van de Coöperatie Openbare verlichting & Energie Fryslan U.A. (OVEF) van 24 juni jl.

Opzegging energiecontract Gazprom

Nederlandse gemeenten en provincies moeten in beginsel hun contracten met het energiebedrijf Gazprom voor 10 oktober van dit jaar beëindigen. Dergelijke contracten vallen namelijk onder het vijfde Europese sanctiebeleid tegen Rusland in verband met de oorlog in Oekraïne.

Dit was enigszins onverwacht omdat het ministerie van EZK ons begin april nog ontraadde om de contracten op te zeggen. Dit naar aanleiding van het eerdere Friese verzoek aan EZK voor assistentie om vanwege morele overwegingen, al concrete juridische stappen te gaan onderzoeken voor het beëindigen van de Gazprom energiecontracten.

De OVEF is samen met het VNG en twee grote gemeenten deelnemer van het kerngroep overleg met het ministerie van EZK. Ondanks de korte lijnen is het ministerie van EZK erg traag geweest met het geven van duidelijkheid over hoe zij om wil gaan met de sanctiemaatregel. Hierdoor is pas zeer recent duidelijk dat het ontbinden van het Gazprom contract per 10 oktober 2022 onvermijdelijk is.

Jelmeraweg 1
9162 EA
Ballum-Ameland
Tel. 0519-555555
Fax 0519-555599

Postadres:
Postbus 22
9160 AA
Hollum-Ameland

info@ameland.nl
www.ameland.nl

Eerdere bedenkingen opzegging Gazprom

Eerder waren er vanuit de OVEF en haar leden nog wel enige bedenkingen om het Gazprom contract voor de Friese overheden per direct te verbreken. Naast het gegeven dat de gasmarkt volledig op slot stond en er daardoor geen andere gasaanbieders waren, vreesde de OVEF ook voor de juridische gevolgen en eventuele boetes vanuit Gazprom.

Op dit moment zijn er weer enkele energieleveranciers die beperkt nieuwe gascontracten aanbieden op de Nederlandse markt. De angst voor boetes is weg nu ook het ministerie van EZK zich achter het Europese sanctiepakket heeft geschaard.

Consequenties

Het ministerie van EZK heeft bekend gemaakt dat van vrijstelling van deze sancties voor lokale overheden geen sprake is en dat eventuele financiële compensaties voor hogere energiekosten gerelateerd aan een nieuw contract ook niet van toepassing zijn. Met als gevolg dat we per 11 oktober 2022 een alternatieve gasleverancier moeten hebben gecontracteerd. Maar ook met gevolg dat het gas ingekocht moet worden tegen de dan geldende marktprijzen. Dat wil zeggen dat we per 11 oktober as. geconfronteerd worden met significant gestegen energiekosten voor onze bedrijfsvoering en publieke dienstverlening.

Dit is een consequentie van het moeten ontbinden van het Gazprom contract en is onvermijdelijk.

Financiële consequenties per oktober 2022

Tot nu toe hebben we als Friese overheden de stijgende energieprijzen door gunstige contractvorming kunnen omzeilen. Dit hadden we anders tot medio 2023 kunnen volhouden, maar dat lukt ons door de opgelegde sanctie per 11 oktober a.s. niet meer. Het komt er op neer dat we rekening moeten houden met een prijsstijging van een factor 4 of 5 op onze energierekening. Waar we nu 17 eurocent betalen voor een kuub gas (kale energieprijs) bedraagt deze naar verwachting richting eind dit jaar mogelijk 80 eurocent of meer per kuub gas. Een soortgelijke stijging is ook te verwachten voor de inkoop van elektriciteit.

De extra kosten zitten in de energie-inkoop tegen de huidige hoge en sterk fluctuerende marktprijzen. Deze naar verwachting langdurige en mogelijk zelfs structurele toename van de energiekosten zal er voor zorgen dat er druk komt te staan op onze bedrijfsvoering kosten. De werkelijke impact is afhankelijk van het voor 10 oktober van dit jaar nieuw af te sluiten energie contract door de OVEF.

Dergelijke prijsstijgingen van de energiekosten heeft niet alleen financiële gevolgen voor ons, maar ook voor de aan de Friese overheden gelieerde partijen welke aangesloten zijn bij het energie-inkoopcollectief van de OVEF zoals Tresoar, Fries Museum, Veiligheidsregio Frys-Ian, BV -Sport e.d.

Alternatief energiecontract

We zijn als aanbestedende diensten in Nederland nu genoodzaakt zo snel mogelijk een nieuw gascontract af te sluiten. Wettelijk uiterlijk tien dagen na opzegging van het bestaande contract. Anders zou de absurde situatie kunnen ontstaan dat we worden afgesloten.

Daarom is op de algemene ledenvergadering van de OVEF op 24 juni jl. in meerderheid besloten om het Gazprom gascontract, conform het Europese sanctiebeleid tegen Rusland en op aangeven van het ministerie van EZK per 10 oktober 2022 op te zeggen.

Als alternatief is besloten de reeds eerder beoogde route van het zelflevermodel versneld te introduceren. Het zelflevermodel stond oorspronkelijk gepland voor introductie per 31 december 2023, de ingangsdatum wordt nu naar voren gehaald.

De OVEF mede gesterkt door een recent uitgevoerde marktconsultatie is van mening dat het zelflevermodel de meest realistische oplossingsrichting voor de huidige ontstane situatie is en zal deze dan ook verder uitwerken en implementeren. Indien daarbij in de uitvoering onvoorziene omstandigheden ontstaan zal een nieuwe algemene leden vergadering (ALV OVEF) worden belegd.

Wat is het zelflevermodel?

Het zelflevermodel is een nog redelijk nieuw energie inkoopconcept dat al wel voor inkoop van duurzame elektriciteit, maar nog niet eerder voor gaslevering in Nederland gebruikt is. In plaats van het middels aanbesteding inkopen van energie bij een energieleverancier is het tegenwoordig door middel van platformtechnologie mogelijk om zelf rechtstreeks energie in te kopen.

Het principe is dat de OVEF door middel van een zogenaamde Energie Service Provider dienst (ESP) bij verschillende leveranciers gas inkoopt, en clan bij voorkeur lokaal en duurzaam gas. Door ons niet meer aan een enkele gasleverancier te binden, willen we als Friese overheden de zeggenschap houden over waar het gas dat we verbruiken voor onze kantoren en publieke dienstverlening vandaan komt. Hiermee voorkomen we ook dat we van Russisch gas overstappen naar gas uit andere oorden met een smet.

In het geval dat er nog niet voldoende lokaal groen gas in Fryslan of Nederland beschikbaar is, moet de door OVEF gecontracteerde Energie Service Provider deze tijdelijk aanvullen met gas uit Noorwegen.

Ander belangrijk voordeel is dat we als lokale overheden onze eigen opwek van duurzame elektriciteit (van zonnedaken en/of van zonne-energie op overheidsgronden) en ook de productie van groen gas (vergisting) kunnen inbrengen in dit zogenaamde zelflevermodel. M.a.w. het biedt ons de kans duurzaam opgewekte energie van een zonnedak of -park of bermgrasvergistingsproject in eigendom van lokale Friese overheden zelf rechtstreeks te kopen tegen een relatief laag tarief zonder tussenkomst van een energiemaatschappij.

De inbreng van eigen opgewekte energie heeft daarbij voor ons een dempend effect op de naar verwachting stijgende energierekening en is tevens een van onze directe bijdragen aan de eigen klimaat- en energie(neutrale) beleidsdoelstellingen.

Het zoveel mogelijk lokaal inkopen van duurzame energie draagt tevens bij aan het versnellen van de Friese energietransitie en zorgt ervoor dat de stijgende energie uitgaven van Friese overheden zoveel mogelijk binnen de lokale economie blijven en het maakt ons op termijn ook energieonafhankelijk van het buitenland.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders

Leo Pieter Stoel
burgemeester

Iwan Valk
secretaris-directeur

OVEF
VERLICHTEND IN ENERGIE

Aan : Algemene ledenvergadering Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Van : Isolde den Haring, directeur

Datum : 14 juni 2022

Betreft : **ALV OVEF 24-06-2022 – Begrotingswijziging en 5e sanctiepakket Gazprom**

Begrotingswijziging en 5e sanctiepakket Gazprom
In deze memo komen twee onderwerpen aan de orde. Omdat beide onderwerpen sterk aan elkaar gerelateerd zijn, zijn ze in een memo opgenomen. Ten eerste wordt de begrotingswijziging uitgewerkt en ter besluitvorming aan u voorgelegd zoals die is aangekondigd en voorbesproken in de ALV van 1 april 2022. In de begrotingswijziging wordt nog uitgegaan van de situatie zoals die op 1 april was. Daarna wordt de huidige situatie besproken en toegelicht hoe die gewijzigd is ten opzichte van 1 april door het vijfde sanctiepakket. Daarbij wordt voorgesteld om de route om tot een nieuw gas-contract te komen zoals die in april is afgesproken in grote lijn aan te houden, alleen versneld uit te voeren. Omdat de begrotingswijziging niet wijzigt door de huidige situatie is voor deze vorm en volgorde gekozen.

Begrotingswijziging
Op 24 februari 2022 viel Rusland Oekraïne binnen. Hierdoor kwam het contract met het Russische bedrijf Gazprom voor de leverantie van aardgas ter discussie te staan. OVEF heeft op verzoek van haar leden laten onderzoeken welke mogelijkheden er zijn tot ontbinding. Ontbinden bleek lastig te zijn omdat er toen ter tijd nauwelijks juridische mogelijkheden toe waren. Daarnaast waren de mogelijkheden tot het sluiten van een nieuw contract door de overspannen markt zeer beperkt en wordt Rusland er alleen maar beter van als wij het contract ontbinden doordat de door ons ingenomen posities dan immers vrijvallen en door Gazprom tegen de huidige marktprijzen weer verkocht kunnen worden. Deze situatie is door het vijfde sanctiepakket ingrijpende veranderd, dit wordt verderop in deze memo toegelicht.

Daarnaast is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om op de langere termijn niet meer met Gazprom een contract te hoeven afsluiten, dus nadat het huidige contract is afgelopen en ook geen Russisch gas meer te hoeven afnemen. Hiervoor bleek het zelflevermodel, zoals we dat voor elektriciteit al aan het opzetten zijn, uitkomst te bieden. Door middel van het zelflevermodel kunnen we zelf bepalen waar we het gas inkopen en is het dus mogelijk om lokaal opgewekt duurzaam gas te kopen.

In de extra belegde ALV op 1 april jl. zijn hierover twee besluiten genomen:

- Niet over te gaan tot ontbinding van het Gazprom contract;
- Het zelflevermodel voor gas opzetten zodat onafhankelijkheid gewaarborgd is en regionaal duurzaam geproduceerd gas kan worden gekocht.

In het document dat in de ALV besproken is over het zelflevermodel voor gas is al aangekondigd dat er een begrotingswijziging nodig is om het zelflevermodel op te kunnen zetten omdat ten tijde van het vaststellen van de begroting nog niet te voorzien was dat de huidige omstandigheden zich zouden voordoen:

'Het nader benodigd onderzoek en de marktconsultatie naar zelflevering gas heeft geen budgettaire consequenties. Dit maakt onderdeel uit van de reeds voorziene kosten voor marktconsultatie. Medio 2022, nadat het onderzoek en marktconsultatie zijn afgerond, zal een begrotingswijziging worden ingediend waarin de middelen voor implementatie van zelflevering gas zijn opgenomen.'

De marktconsultatie is inmiddels afgerond en hieruit is gebleken dat het haalbaar is om voor gas het zelflevermodel op te zetten. Het opzetten en implementeren van het zelflevermodel is arbeidsintensief en kan door het bedrijfsbureau niet naast de reguliere al lopende werkzaamheden opgepakt worden. Hiervoor zullen wij dus de nodige capaciteit en expertise moeten inhuren. Daarom zal OVEF in 2022 additionele kosten moeten maken die we bij het opstellen van de begroting niet hebben kunnen voorzien. Die kosten zijn hieronder gespecificeerd en in de begrotingstabel verwerkt zoals die eerder voor 2022 is vastgesteld door de ALV. De additionele kosten zullen volgens dezelfde verdeelsleutel over de leden worden verdeeld als de reguliere deelnemersbijdrage. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op het energieverbruik van de individuele leden.

Juridische advieskosten Gazprom contract	€ 20.000
Advieskosten zelflevermodel gas	€ 30.000
Begeleiding aanbesteding ESP gas	€ 50.000
Projectleiding implementatie zelflevering gas	€ 30.000

Beslispunten:

1. **De begrotingsbijstelling voor juridische advieskosten voor onderzoek naar de mogelijkheden tot het ontbinden van het Gazprom contract van - € 20.000 (incidenteel) in 2022 ten laste te brengen van de deelnemersbijdrage energie;**
2. **De begrotingsbijstelling voor het opzetten van het zelflevermodel van - € 110.000 (incidenteel) in 2022 ten laste te brengen van de deelnemersbijdrage energie;**
3. **Akkoord te gaan met bijgevoegde begrotingswijziging.**

Begrotingswijziging bijstellingen i.v.m. Gazprom contract en implementatie zelflevermodel

Nummer	Omschrijving	Incidenteel / structureel	Huidige begroting 2022	Additionele kosten 2022	Begroting 2022 wordt
104	Automatiseringskosten		56.000	0	56.000
107	Gebouw + kantoor		56.500	0	56.500
	Bureaukosten		20.000	0	20.000
108	Externe adviezen	I	77.500	40.000	117.500
109	Begeleiding aanbesteding	I	41.000	50.000	91.000
120	Salarissen		330.000	0	330.000
161	Inhuur	I	23.000	40.000	63.000
300	Bijdrage OVL		-288.080	0	-288.080
301	Bijdrage Energie	I	-265.920	-130.000	-395.920
	Bijdrage Laadinfra		-50.000	0	-50.000

Huidige stand van zaken en sanctiepakket
Sinds de laatste keer dat de ledenvergadering van OVEF bijeen kwam op 1 april jl. is er alweer een en ander gewijzigd aan de hierboven geschetste situatie. In de loop van april kwam het vijfde sanctiepakket waarin bepaald werd dat alle aanbestedende diensten (dus alle overheden) hun contract met Gazprom moeten ontbinden. De nationale overheden hebben de mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van deze maatregel. De Duitse regering heeft de Duitse aanbestedende diensten direct geadviseerd om niet te ontbinden in verband met de leveringszekerheid en ontheffing aan te vragen. Minister Jetten daarentegen geeft aan alleen vrijstelling te willen verlenen wanneer een aanbestedende dienst kan aantonen dat het echt onmogelijk is om een nieuw contract voor de levering van gas te krijgen. Dat de posities die reeds zijn ingenomen daarbij vrijvallen en door Gazprom tegen de huidige (veel hogere) marktprijzen verkocht kunnen worden, wat ze dus forse winst oplevert, is voor de minister geen argument om vrijstelling te verlenen, dit zou de sanctiemaatregel vleugellam maken.

OVEF is samen met de VNG en twee grote gemeenten deelnemer van het kerngroep overleg met EZK, ondanks dat we dus zo dicht bij de bron zitten sijpelt informatie maar mondjesmaat door en is het ministerie erg traag met het geven van duidelijkheid over hoe zij willen omgaan met de sanctiemaatregel. Pas half juni is de beleidsmaatregel gepubliceerd en het aanvraagloket open gesteld. Hierdoor is pas zeer recent duidelijk geworden dat ontbinden van het Gazprom contract per 10 oktober onvermijdelijk is. Het ministerie van EZK stelt daarbij de volgende uitgangspunten

- Ontbinden Gazprom contract per 10 oktober 2022;
- Er wordt enkel vrijstelling verleend wanneer aangetoond kan worden dat het onmogelijk is een nieuw contract te verwerven;
- Boetes die Gazprom eist vanwege voortijdige ontbinding mogen niet betaald worden omdat het om een sanctie maatregel gaat;
- Het ministerie van EZK gaat niet een gezamenlijk nieuw contract afsluiten voor alle overheden die een Gazprom contract hebben en biedt ook geen ondersteuning bij het afsluiten van een nieuw contract;
- EZK gaat op dit moment niet meewerken aan het schrijven van een gezamenlijke opzeggingsbrief;
- De ingenomen posities zijn eigendom van Gazprom. De overheden kunnen hier geen aanspraak op maken en EZK heeft hier geen compensatieregeling voor.

De laatste weken is duidelijk geworden dat het (in tegenstelling tot april) inmiddels wel weer mogelijk is om een nieuw gascontract af te sluiten. In februari, maart, april werd er niet ingeschreven door marktpartijen op aanbestedingen inmiddels is het wel weer mogelijk om een contract af te sluiten, maar nog steeds niet middels een Europese aanbesteding, maar door middel van een onderhandelingsprocedure zonder vooraankondiging. Navraag bij enkele gasleveranciers bevestigt dit beeld.

Hoe nu verder?
In de ledenvergadering in april is besloten het Gazprom contract niet te ontbinden maar door te laten lopen tot 31 december 2023, op die datum loopt het contract van de Friese overheden met Gazprom af. Daarnaast is besloten dat we vanaf 1 januari 2024 verder willen met het zelflevermodel voor gas en dat we daarom de periode tot aan 31 december 2023 willen gebruiken om het

zelflevermodel op te zetten. Inmiddels bevinden we ons in een hele andere situatie dan toen en weten we dat we per 10 oktober 2022 van het Gazprom contract af moeten. Om op deze korte termijn aan een nieuw gascontract te komen wordt door deskundigen de onderhandelingsprocedure zonder vooraankondiging geadviseerd. OVEF wil deze procedure nu gaan gebruiken om het zelflevermodel op te zetten. Door de marktconsultatie die we recent hebben uitgevoerd weten wij welke partijen er open voor staan om ons te ondersteunen in het zelflevermodel. Deze partijen zullen wij benaderen om mee in gesprek te gaan en tot een overeenkomst te komen. Op deze manier verwachten wij dat OVEF vanaf 11 oktober gas kan leveren aan de Friese overheden door middel van het zelflevermodel.

Wel willen wij hier een waarschuwing afgeven dat gas ingekocht moet gaan worden tegen de dan geldende marktprijzen. Dit betekent dat de gas rekening per 11 oktober significant hoger zal zijn omdat wij nu nog gas in kopen tegen de marktprijzen van een jaar geleden. Deze hogere prijzen worden dus niet veroorzaakt door het zelflevermodel, ook wanneer we weer op de huidige manier gas gaan inkopen moeten deze hoge marktprijzen betaald worden. Dit is een consequentie van het ontbinden van het Gazprom contract en dus onvermijdelijk.

Omdat er nog maar zeer recent duidelijkheid is gekomen van het ministerie over de interpretatie van deze sanctiemaatregel hebben we nog niet alle mogelijkheden tot op de bodem kunnen uitzoeken, maar wij verwachtend dat de geschetste oplossingsrichting de meest realistische is. **Daarom ziet OVEF de hiervoor beschreven route als oplossing voor de ontstane situatie en zal deze verder gaan uitwerken en implementeren. Mochten we daarbij grote onvoorziene obstakels tegen komen dan wordt er een nieuwe ALV belegd en zullen we andere mogelijkheden voorleggen.**

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de begrotingswijziging die hierboven uitgewerkt is en aangekondigd in de ALV van 1 april 2022 ongewijzigd kan blijven omdat in grote lijn dezelfde route gevolgd wordt zoals die in de ALV van april besproken is, deze wordt alleen versneld uitgevoerd.

Juni 2022
Isolde den Haring
Directeur-Bestuurder